

22.0003401

Uitgaande documenten gemeente Sluis

Postadres:
Postbus 27
4500 AA Oostburg

Bezoekadres:
Nieuwstraat 22
4501 BD Oostburg

Telefoon 140117
Telefoon +31 (0)117 457 000
Telefax +31 (0)117 452 241

IBAN: NL33INGB0661900169
BIC code: INGBNL2A
BTW-nummer: 811046321B01

www.gemeentesluis.nl
info@gemeentesluis.nl

Aan de raad

ons kenmerk :
uw brief d.d. :
uw kenmerk :
behandeld door : R.H. Schriemer
doorkiesnummer : 0117 - 457 151
onderwerp : Motie PFAS
bijlage(n) : 1

Oostburg,

22 APR 2022

Geachte heer, mevrouw,

Op 23 december jl. heeft u een motie aangenomen betreffend een bevolkingsonderzoek PFAS in de Westerschelde. U heeft ons opgeroepen om:

- De GGD Zeeland opdracht te geven een grootschalig, maar vrijwillig, bevolkingsonderzoek uit te voeren bij de inwoners van de Westerschelde-gemeenten.
- Deze motie te delen met de Westerschelde-gemeenten en deze te motiveren de bovenstaande opdracht te geven aan de GGD Zeeland.

Verschiede Westerschelde-gemeenten hebben een vergelijkbare motie aangenomen en deze onder de aandacht gebracht van de GGD Zeeland.

Op 8 april jl. heeft de GGD Zeeland het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de ontwikkelingen betreffende de PFAS onderzoeken door de diverse partijen en het GGD-beleid hieromtrent. zaken (Zie bijlage).

Het advies van GGD Zeeland is om eerst de resultaten van het onderzoek door WUR/RIVM af te wachten. En op basis van deze uitkomsten een bevolkingsonderzoek te overwegen. De doelmatigheid van het bevolkingsonderzoek kan dan beter worden beoordeeld. De resultaten van het voedselveiligheidsonderzoek kunnen gebruikt worden voor het vervolg.

Aan de hand van de resultaten uit de hiervoor genoemde onderzoeken kunnen veel vragen beantwoord worden. De verwachting is dat binnenkort de definitieve resultaten van het RIVM voedselveiligheidsonderzoek bekend worden. Daarna zal er een aangepast advies komen vanuit de GGD Zeeland met betrekking tot een eventueel vervolgonderzoek. Als er belangrijke vragen onbeantwoord blijven kan een aanvullend onderzoek overwogen worden. De resultaten van de hiervoor genoemde onderzoeken kunnen gebruikt worden voor het vervolgonderzoek. Zodra de GGD Zeeland dit advies heeft zal zij opnieuw het Algemeen Bestuur hierover informeren. Wij zullen u dan ook opnieuw informeren.

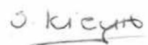
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris,

De burgemeester,

S.I. de Kievit-Minnaert

Mrs. M.M.D. Vermue

2023 49A 5 5

AB NOTITIE

Onderwerp	PFAS Westerschelde		
Soort	☐ Hamerstuk	☐ Besprekstuk	☒ Informatiestuk
Datum	24 maart 2022	Datum AB	8 april 2022
Agendapunt	08	Kenmerk	20220408-08

Voorstel aan het Algemeen Bestuur:

Aan het Algemeen Bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de ontwikkelingen betreffende de PFAS onderzoeken door de diverse partijen en het GGD-beleid hieromtrent.

De aanleiding voor deze notitie zijn onder meer de moties die in een aantal gemeenten zijn ingediend (in de gemeenten Hulst, Kapelle en Reimerswaal zijn deze moties aangenomen) met het verzoek een bevolkingsonderzoek te starten naar PFAS in de Westerschelde. Ook is tijdens de themabijeenkomst van het Algemeen Bestuur op 18 februari jl. gesproken over het onderwerp PFAS. Onderstaand geven wij, naast algemene achtergrondinformatie, een overzicht van de lopende onderzoeken, de betrokken partijen en verantwoordelijken weer, alsmede ons huidige advies en acties.

Toelichting:

Uit onderzoek blijkt dat de Westerschelde is vervuild met poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS, PFOS en FBOA zijn voorbeelden van de PFAS). De PFAS wordt opgenomen door vissen en garnalen welke vervolgens geconsumeerd kunnen worden door de mens. Onbekend is op welke schaal vissen en garnalen worden geconsumeerd. In 2008 ging de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) er nog vanuit dat het onwaarschijnlijk is dat men te veel PFAS binnenkrijgt. Sindsdien is de norm 40 keer strenger geworden en is daarmee nu ook een milieugezondheidsprobleem. In het najaar van 2021 werd de GGD door het Agentschap Zorg & Gezondheid (België) op de hoogte gesteld van de lozingen door de fabriek 3M op de Westerschelde. Naast de fabriek 3M wordt ook door andere industrieën (zoals bijvoorbeeld Moerdijk) PFAS geloosd in de Westerschelde.

Uit recent onderzoek (juni 2021) van het RIVM blijkt dat mensen in Nederland te veel PFAS binnen krijgen via voedsel en drinkwater. Hierdoor kunnen er nadelige effecten op de gezondheid ontstaan (waaronder het beschadigen van het immuunsysteem, kanker). Het RIVM adviseert de overheid daarom ervoor te zorgen dat mensen minder in contact komen met PFAS. Mensen kunnen zelf weinig doen om PFAS in voedsel en drinkwater te vermijden. Drinkwater en gevarieerde voeding zijn belangrijk om gezond te blijven, zelfs al krijg je er kleine hoeveelheden PFAS mee binnen.

In februari 2022 heeft het RIVM de tussentijdse resultaten van een verkennend onderzoek naar PFAS in vis en garnalen uit de Westerschelde bekend gemaakt. De verkennende

risicobeoordeling laat zien dat de consumptie van zelf gevangen bot (vis) of garnalen afkomstig uit het oostelijke gedeelte van de Westerschelde al bij zeer lage consumptiehoeveelheden leidt tot een overschrijding van de gezondheidkundige grenswaarde van PFAS. Dit betekent dat er maximaal één keer per jaar vis of twee keer per jaar een portie gepelde garnalen uit de Westerschelde kan worden gegeten voordat de grenswaarde wordt overschreden. Wat betreft mosselen of oesters kan er 10 keer per jaar een portie worden geconsumeerd voordat de grenswaarde wordt overschreden.

Overzicht van de lopende onderzoeken:

Op dit moment lopen er vier onderzoeken, te weten:

1. Voedselveiligheidsonderzoek (RIVM, WUR)
2. Zwemwateronderzoek (RWS, RIVM/GGD)
3. Bevolkingsonderzoek PFAS rondom 3M (België)
4. Landelijk onderzoek naar vermindering blootstelling PFAS (RIVM)

1. Voedselveiligheidsonderzoek

Periode: december 2021 – verwachting resultaten april-mei 2022

Onderzoeksvraag: Kunnen vissen, zeegroenten e.d. uit de Westerschelde veilig geconsumeerd worden?

Uitvoerende instanties: RIVM en Wageningen University & Research (WUR)

Uitvoering: De WUR heeft vis, garnalen, zeegroenten e.d. op verschillende plaatsen langs de Westerschelde gevangen/geoogst en het PFAS hierin gemeten. Vervolgens zal het RIVM een risicobeoordeling uitvoeren (bijvoorbeeld hoe vaak per week of per maand mag er vis gegeten worden uit de Westerschelde).

Resultaten tussentijds verkennende risicobeoordeling: Er kan maximaal 1 keer per jaar vis of 2 keer per jaar gepelde garnalen uit de Westerschelde worden gegeten voordat de grenswaarde wordt overschreden. Wat betreft mosselen of oesters kan er 10 keer per jaar een portie worden geconsumeerd voordat de grenswaarde wordt overschreden. Het advies van GGD Zeeland is om geen zelf gevangen vis of garnalen uit de Westerschelde te eten zolang de definitieve onderzoeksresultaten nog niet bekend zijn.

2. Zwemwateronderzoek

Periode: november 2021 – najaar 2022

Onderzoeksvraag: Kan er zonder negatieve gezondheidseffecten (dagelijks) gezwommen worden in de Westerschelde?

Uitvoerende instanties: Rijkswaterstaat (RWS), RIVM (zal gevraagd worden om een risicobeoordeling te doen) en GGD Zeeland (advies).

Uitvoering: In 2022 zal door RWS regelmatig op PFAS worden gemeten op drie zwemplaatsen in de Westerschelde.

Tussentijds resultaat: Uitkomst van een eerder verkennend onderzoek is dat er geen nadelige gezondheidseffecten door het zwemmen in de Westerschelde, ter hoogte van Terneuzen, te verwachten zijn (onderzoek geïnitieerd door de GGD Zeeland en uitgevoerd door het RIVM).

3. Bevolkingsonderzoek PFAS rondom 3M

Periode: juni 2021 – eind 2022

Onderzoeksvraag: Wat is de blootstelling aan PFAS voor omwonenden vanwege de uitstoot door 3M in België?

Uitvoerende instanties: Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG), Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH), Vlaamse Instelling voor Technologische Onderzoek (VITO), Partnerorganisatie MilieuGezondheidszorg (PO-MGZ).

Uitvoering: In de periode juli-augustus 2021 zijn er bloedstalen en enquêtes afgenomen bij 796 personen die wonen binnen 3 km rond de 3M-site in Zwijndrecht.

Resultaat: Meer dan de helft van de deelnemers heeft een PFOS-gehalte dat vanuit gezondheidkundig oogpunt hoog is.

Vervolgonderzoek: Er wordt een vervolgonderzoek gedaan onder personen die op max. 7 km afstand wonen rondom 3M i.p.v. van 3 km.

NB. Het is belangrijk om te weten dat de situatie in Zeeland anders is dan bij 3M in België. Bij 3M kwam de PFAS (ook) uit de schoorsteen en werd de directe omgeving vervuild. In Zeeland is er waarschijnlijk alleen extra blootstelling door consumptie van vissen e.d. uit de Westerschelde en eventueel door zwemmen.

4. Landelijk onderzoek in Nederland naar vermindering blootstelling PFAS

Periode: 2022 - 2025

Onderzoeksvraag: op welke wijze kan blootstelling aan PFAS verminderd worden?

Uitvoerende instantie: RIVM, NVWA

Opdrachtgevers: LNV, I&W, VWS

Uitvoering: in 2021-2022 worden 268 levensmiddelen onderzocht op PFAS.

Betrokken partijen en verantwoordelijkheden

PFAS kent een complexe context door de vele partijen (w.o. provincie, gemeenten, Rijk, Voedsel- en warenautoriteit, RIVM, GGD e.a.) die hierbij betrokken zijn.,

- Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is betrokken als verantwoordelijke voor de waterkwaliteit van de Westerschelde.
- De commerciële visserij valt onder de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. Het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), het ministerie Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) zijn betrokken voor wat betreft bedrijven die beroepsmatig vis, schaal- en schelpdieren in de handel brengen.
- Rijkswaterstaat (RWS) is verantwoordelijk voor de PFAS metingen van het water in de Westerschelde.
- De GGD heeft op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG) de volgende taken:
 - a. het signaleren van ongewenste situaties,

b. het adviseren van de bevolking over risico's, inclusief gezondheidkundig advies over gevaarlijke stoffen, in het bijzonder bij rampen of dreiging van rampen,

Wat betreft PFAS in de Westerschelde geeft GGD Zeeland adviezen aan burgers en overheden omtrent het consumeren van zelf gevangen/geraapte producten uit de Westerschelde.

c. het beantwoorden van vragen uit de bevolking en het geven van voorlichting,

d. het verrichten van onderzoek.

GGD Zeeland adviseert over de mogelijkheden van een bevolkingsonderzoek en kan desgewenst een rol spelen bij de uitvoering hiervan.

Op provinciaal niveau heeft de Provincie Zeeland een klankbordgroep opgericht om de PFAS problematiek gezamenlijk te bespreken. Hierin nemen de volgende partijen deel: VWS, LNV, I&W, RWS, RIVM, WUR en GGD Zeeland. De Provincie organiseert voor de ambtenaren en wethouders van de gemeenten (met milieu portefeuille) bijpraatsessies.

Advies en acties GGD Zeeland

Het advies van GGD Zeeland is:

1. om geen zelf gevangen vis of garnalen uit de Westerschelde te eten zolang de definitieve onderzoeksresultaten nog niet bekend zijn en gevarieerd te blijven eten.
2. om eerst de resultaten van het onderzoek door WUR/RIVM af te wachten. En op basis van deze uitkomsten een bevolkingsonderzoek te overwegen. De doelmatigheid van het bevolkingsonderzoek kan dan beter worden beoordeeld. De resultaten van het voedselveiligheidsonderzoek kunnen gebruikt worden voor het vervolg.

Aan de hand van de resultaten uit de hiervoor genoemde onderzoeken kunnen veel vragen beantwoord worden. De verwachting is dat in april 2022 de definitieve resultaten van het RIVM voedselveiligheidsonderzoek bekend worden. Daarna zal er een aangepast advies komen vanuit de GGD Zeeland met betrekking tot een eventueel vervolgonderzoek. Als er belangrijke vragen onbeantwoord blijven kan een aanvullend onderzoek overwogen worden. De resultaten van de hiervoor genoemde onderzoeken kunnen gebruikt worden voor het vervolgonderzoek. Zodra de GGD dit advies heeft zal zij het AB hierover informeren.

In de tussenperiode zal de GGD de volgende acties ondernemen:

- De DPG onderzoekt de mogelijkheid om een advies aanvraag bij de landelijke expertgroep PSH GOR (RIVM) in te dienen. Deze expertgroep bestaat uit deskundigen op uiteenlopende vakgebieden en adviseert aan de GGD over nut en noodzaak van een gezondheidsonderzoek en de vorm daarvan.
- Aansluiting zoeken bij het landelijk onderzoek naar vermindering blootstelling PFAS om de Zeeuwse context een plek te geven in het onderzoek.
- Contact zoeken met andere GGD-regio's en Provincies die ook met PFAS te maken hebben (gehad).

Communicatie aan burgers

Momenteel communiceren twee partijen in Zeeland naar inwoners over het PFAS-dossier. De provincie Zeeland neemt het onderwerp regelmatig op in de wekelijkse persbriefing en informeert GGD Zeeland daar vooraf over, zodat de GGD-boodschap daarin kan worden meegenomen. Persberichten worden in gezamenlijk overleg opgesteld en persvragen worden eveneens integraal beantwoord. Er vindt ook regelmatig afstemming plaats tussen de afdelingen communicatie van zowel GGD Zeeland, Provincie Zeeland als de betrokken gemeenten. De Provincie Zeeland biedt informatie over PFAS aan via de website:

<https://www.zeeland.nl/milieu/pfas>.

De website van GGD Zeeland biedt inwoners actuele informatie over PFAS, met doorverwijzingen naar informatie van het RIVM:

[GGD Zeeland adviseert \(sport\)visserij uit voorzorg geen zelf gevangen vis te consumeren uit de Westerschelde - GGD Zeeland](#)

[Tussentijdse resultaten PFAS-voedselveiligheidsonderzoek bekend - GGD Zeeland](#)
[PFAS - GGD Zeeland](#)

Burgers kunnen via de website van de GGD Zeeland een contactformulier invullen van het team medische milieukunde. Daarnaast worden ook de social-mediakanalen van GGD Zeeland benut om het GGD-advies inzake de consumptie van vis en garnalen te communiceren en is er contact gelegd met Sportvisserij Zuid-West-Nederland om sportvisserij te informeren.

Indien bestuurders of gemeenteraden vragen hebben of blijkt dat gemeenten vragen ontvangen van inwoners is GGD Zeeland altijd bereid om hier antwoord op te geven. Dit kan schriftelijk, telefonisch of middels een presentatie.

Datum	Vergadering	Besluit